

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Prvouka

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Prvouka je vyučovacím předmětem pro realizaci 1. období vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět.

Vyučuje se v prvním, druhém a třetím ročníku dvě hodiny týdně.

Vzdělávání v oblasti Prvouky rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti; utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí. Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všítat si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich. Na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, chápat současnost jako výsledek minulost a východisko do budoucnosti. Učí se vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných. Propojení této vzdělávací oblasti s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí i ve zvládnání nových životních situací i nové role školáka, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních i režimových návyků.

Potřebné vědomosti a dovednosti ve vzdělávacím oboru Člověk a jeho svět získávají žáci především tím, že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace atd.

Charakteristické pro výuku Prvouky v 1. období základního vzdělávání je její prolínání s učivem ostatních předmětů. Výuku Prvouky vhodně doplňují obrazy, videozáznamy, filmy, besedy, vycházky i exkurze. Vzdělávací obsah je rozdělen na pět tematických okruhů:

- **Místo, kde žijeme**

důraz je kladen na praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáka (např. v dopravní výchově)

- **Lidé kolem nás**

upevňování základů vhodného chování a jednání mezi lidmi, seznámení se základními právy a povinnostmi

- **Lidé a čas**

orientace v dějích a čase

- **Rozmanitost přírody**

poznávání Země jako planety sluneční soustavy, poznávání proměnlivosti a rozmanitosti živé i neživé přírody

- **Člověk a jeho zdraví**

základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci i o poskytování první pomoci , osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích

V Prvouce budou realizována tato **průřezová témata**:

Výchova demokratického občana – vztah k domovu a vlasti

Environmentální výchova – ucelený elementární pohled na okolní přírodu i prostředí. Učí pozorovat, citlivě vnímat a hodnotit důsledky jednání lidí, přispívá k osvojování si základních dovedností a návyků aktivního odpovědného přístupu k prostředí v každodenním životě.

Multikulturní výchova – lidské vztahy, princip sociálního smíru

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel rozvíjí u žáků uvedené kompetence následujícím způsobem:

Kompetence k učení

Při výuce vede žáky k(e)

- objevování a poznávání všeho, co je zajímavé a v čem by v budoucnu mohli uspět
- poznávání podstaty zdraví i příčin jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení
- poznávání a upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech.
- orientování se ve světě informací
- řešení a třídění informací podle zvolených nebo zadaných kritérií

5.1 UČEBNÍ OSNOVY

Kompetence k řešení problémů

Při výuce vede žáky k(e)

- upevňování účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých
- poznávání a ovlivňování své jedinečnosti
- samostatnému objevování, řešení a vytváření závěrů
- využívání různých informačních zdrojů

Kompetence komunikativní

Při výuce vede žáky k(e)

- rozšíření slovní zásoby v osvojených tématech
- samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání
- efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci
- pojmenovávání pozorované skutečnosti a k jejímu zachycení ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- utváření pozitivního vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- formulování a obhajování svých myšlenek a názorů

Kompetence sociální a personální

Při výuce vede žáky k(e)

- efektivní spolupráci na řešení problémů
- respektování názorů druhých
- aktivní účasti při diskusi
- oceňování názorů a přínosů svých i ostatních

Kompetence občanské

Při výuce vede žáky k(e)

- utváření ohleduplného vztahu k přírodě i kulturním výtvorům
- hledání možnosti aktivního uplatnění ochrany přírody
- respektování pravidel

Kompetence pracovní

Při výuce vede žáky k(e)

- utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

1. období

1. ROČNÍK			
Školní výstupy – žák:	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata	Poznámky ☞
MÍSTO, KDE ŽIJEME			
- rozpozná svoji školu, spolužáky, učebny, šatny, okolí školy - orientuje se v prostoru - seznamuje se se školním režimem a řádem - orientuje se v okolí školy - zná pravidla bezpečné cesty do školy a ze školy, riziková místa a situace - připraví si pomůcky do školy - orientuje se v místě bydliště	Škola - prostředí školy - činnost ve škole - okolí školy - bezpečná cesta do školy Domov - prostředí domova - orientace v místě bydliště	VDO - výchova demokratického občana v rámci třídního kolektivu, - výchova k samostatnosti, k seberealizaci Výtvarná výchova Pracovní výchova Český jazyk Výtvarná výchova Tělesná výchova	- vést žáky k uvědomění si nové pozice
LIDÉ KOLEM NÁS			
- rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině - vypráví o významných událostech v rodině - zná základní společenská pravidla chování mezi lidmi - pojmenuje různá povolání	Rodina - role členů rodiny - příbuzenské a mezigenerační vztahy - život rodiny Chování lidí - vlastnosti lidí - pravidla slušného chování	VDO - výchova ke smyslu pro spravedlnost, odpovědnost a ohleduplnost MKV - lidské vztahy, poznávání etnických skupin Výtvarná výchova	

5.1 UČEBNÍ OSNOVY

Člověk a jeho svět – Prvouka - 1. stupeň

- projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků	Soužití lidí - mezilidské vztahy	Český jazyk Výtvarná výchova Český jazyk	
LIDÉ A ČAS			
- rozpozná roční doby, měsíce, dny, celé hodiny - časově zařadí Vánoce a Velikonoce - popíše některé vánoční a velikonoční zvyky a tradice	Orientace v čase a časový řád - určování času	Český jazyk	
ROZMANITOST PŘÍRODY			
- pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat , vyjmenuje názvy jejich mláďat - pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny - pozoruje, viditelné změny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích - roztrídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků	pozorování v přírodě v různých ročních dobách, popis a záznam pozorovaných změn - ovoce - zelenina - domácí zvířata a jejich mláďata - volně žijící zvířata	EV - lidské aktivity a problémy životního prostředí, péče člověka o přírodu, ochrana půdy Výtvarná výchova Pracovní výchova Hudební výchova	vycházka
ČLOVĚK A ZDRAVÍ			
- pojmenuje základní části lidského těla - vymezí pojem nemoc, úraz, vysvětlí prevenci - uplatňuje základní hygienická a režimová pravidla - rozezná nebezpečí, dodržuje zásady bezpečného chování - reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech	Lidské tělo - stavba těla Péče o zdraví, zdravá výživa - zdravý životní styl - správná výživa - denní režim Osobní bezpečí - zásady bezpečného chování - vhodná a nevhodná místa pro hru - základní hygienické návyky	Výtvarná výchova Pracovní výchova Český jazyk	

2. ROČNÍK			
Školní výstupy – žák:	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata	Poznámky ☞
MÍSTO, KDE ŽIJEME			
- napíše svou adresu, zná adresu školy - dodržuje školní režim žáka, rozvrh hodin - prohloubí si dopravní návyky chodce - pojmenuje nejdůležitější části a místa obce - orientuje se v obci - rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí	Domov - prostředí domova - orientace v místě bydliště Škola - prostředí školy - okolí školy - pravidla bezpečné cesty do školy	VDO - demokratické vztahy ve třídě, tvorba třídního řádu Výtvarná výchova Pracovní výchova Český jazyk EV - třídění odpadu, sběrný druhotných surovin, zamýšlet se nad tím, co nám znečišťuje prostředí Výtvarná výchova Český jazyk	
LIDÉ KOLEM NÁS			
- rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi , pojmenuje povinnosti a úkoly členů rodiny, přiměřeně se chová ke starším a mladším členům rodiny, - projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům	Rodina - postavení jedince v rodině - role členů rodiny - příbuzenské a mezigenerační vztahy - zaměstnání Soužití lidí - mezilidské vztahy Chování lidí - pravidla slušného chování	MKV - lidské vztahy, harmonické vztahy v rodině - princip sociálního smíru a solidarity Výtvarná výchova Český jazyk Pracovní výchova VDO - občanská společnost a stát, odpovědnost za své činy, seznámení se základními lidskými právy, principy Výtvarná výchova Pracovní výchova	

5.1 UČEBNÍ OSNOVY

Člověk a jeho svět – Prvouka - 1. stupeň

		Český jazyk	
ORIENTACE V ČASE			
<ul style="list-style-type: none"> - pozná kolik je hodin - vymezí týdny, dny, části dne, hodiny a minuty - využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě - vyjmenuje měsíce kalendářního a školního roku - na příkladech porovnává minulost a současnost 	<p>Orientace v čase</p> <ul style="list-style-type: none"> - hodiny - denní režim - roční období - měsíce v roce <p>Současnost a minulost v našem životě</p> <ul style="list-style-type: none"> - proměny způsobu života - lidská činnost 	<p>Výtvarná výchova Český jazyk</p>	
ROZMANITOST PŘÍRODY			
<ul style="list-style-type: none"> - rozezná a pojmenuje některé druhy zeleniny, ovoce, zemědělských plodin - pozná a pojmenuje domácí zvířata a jejich mláďata - vysvětlí, jaký užitek nám poskytují hospodářská zvířata - popíše části stromů, keřů a rostlin - pozoruje a popisuje viditelné změny v přírodě v jednotlivých ročních dobách 	<p>Rostliny, houby, živočichové</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavba těla u některých nejnámějších druhů - význam hospodářských zvířat <p>Proměny přírody pozorování v přírodě v různých ročních dobách, popis a záznam pozorovaných změn</p> <p>druhy zeleniny</p> <p>druhy ovoce</p> <p>základní zemědělské plodiny</p>	<p>EV</p> <ul style="list-style-type: none"> - péče člověka o přírodu, necitlivé zásahy do přírody, chování v lese <p>Výtvarná výchova Pracovní výchova Český jazyk Tělesná výchova Hudební výchova</p>	<p>vycházka</p>
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ			
<ul style="list-style-type: none"> - pojmenuje hlavní části lidského těla - vyjmenuje lidské smysly - popíše prevenci nemocí a úrazů - dokáže sestavit zdravý jídelníček - dodržuje základní hygienické návyky - z paměti zná nejdůležitější čísla na záchrannou službu, policii, hasiče - telefonicky přivolá pomoc - využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času - uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu - reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech 	<p>Lidské tělo</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavba těla - základní funkce - lidské smysly <p>Péče o zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdravý životní styl, denní režim - správný výživa - vhodná skladba stravy - pitný režim - prevence nemocí a úrazů <p>Osobní bezpečí</p> <ul style="list-style-type: none"> - čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku - vhodná a nevhodná místa pro hru <p>Mimořádné události a rizika ohrožení</p> <ul style="list-style-type: none"> - postup v případě ohrožení – evakuace, zkouška sirén 	<p>Výtvarná výchova Pracovní výchova Český jazyk Tělesná výchova</p>	

3. ROČNÍK			
Školní výstupy – žák:	Učivo	Mezipředmětové vztahy a průřezová témata	Poznámky ☞
MÍSTO, KDE ŽIJEME			
<ul style="list-style-type: none"> - vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo rozliší možná nebezpečí v okolí - začlení svou obec do příslušného kraje ČR - pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci, ČR - pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí 	<p>Domov – orientace v místě bydliště</p> <p>Škola – bezpečná cesta, riziková místa a situace</p> <p>Obec/město/krajina – poloha, části, minulost, současnost, památky, doprava</p> <p>Okolní krajina – světové strany, povrch</p> <p>Praha – hlavní město ČR</p> <p>Orientace v mapě, plánu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - MKV - základní lidská práva, - odstranění předsudků vůči etnickým skupinám - EV - vztah člověka k prostředí - naše obec, životní styl VDO - občan, občanská společnost a stát – práva a povinnosti, odpovědnost za své činy Výtvarná výchova Hudební výchova 	- vycházka
LIDÉ KOLEM NÁS			
<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům - projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem a nedostatkům spolužáků a jiných lidí, - odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností 	<p>Rodina</p> <p>Chování</p> <p>Právo a spravedlnost</p>		
LIDÉ A ČAS			
<ul style="list-style-type: none"> - Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě - rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti, budoucnosti - pojmenuje některé rodáky, kulturní a historické památky, významné události regionu - uplatňuje základní poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí 	<p>Orientace v čase</p> <ul style="list-style-type: none"> - určování času, čas jako veličina, - kalendář, letopočet, dějiny, generace - činnosti člověka - místní historické a kulturní památky - významné osobnosti - zvyky a tradice 	<ul style="list-style-type: none"> EV - vztah člověka k prostředí Pracovní výchova 	
ROZMANITOST PŘÍRODY			
<ul style="list-style-type: none"> - Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích - rozřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě - provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti, změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů 	<p>Látky a jejich vlastnosti</p> <p>Voda, vzduch</p> <p>Nerosty a hodiny, půda</p> <p>Rostliny</p> <p>Houby</p> <p>Živočichové</p> <p>Ochrana přírody</p> <p>Ohleduplné chování k přírodě</p> <p>pozorování v přírodě v různých ročních obdobích, popis a porovnání pozorovaných změn jednoduchý pokus podle návodu</p>	<ul style="list-style-type: none"> EV - základní podmínky života: voda, ovzduší, půda, energie, přírodní zdroje EV - ochrana zvířat - Výtvarná výchova - Pracovní výchova 	<ul style="list-style-type: none"> - jednoduché pokusy - vycházka

5.1 UČEBNÍ OSNOVY

- pozoruje, popisuje a porovnává viditelné změny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích			
ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ			-
<ul style="list-style-type: none"> - uplatňuje základní hygienické a režimové návyky a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle, projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá si pro hry bezpečná místa - uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných - při setkání s cizími lidmi jedná obezřetně, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná - ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek - umí požádat o pomoc - při mimořádných událostech reaguje adekvátně na pokyny dospělých 	<p>Lidské tělo</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavba, funkce projevy <p>Péče o zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> - životní styl, potřeby, denní režim, správná výživa, <p>Tísňové linky</p> <ul style="list-style-type: none"> postup při ohrožení, telefonní čísla, správný způsob volání, <p>Bezpečnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - komunikace s cizími lidmi - pravidla silničního provozu - nácvik evakuace - Prevence, bezpečné chování 	<p>EV</p> <ul style="list-style-type: none"> - vztah člověka k přírodě <p>Výtvarná výchova</p> <p>Český jazyk</p>	- vycházka

 Poznámky: